

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Posudek vedoucího práce

Bc. Dominika Černá: *Ozdobry z kamene, lastur, ulit, a jantaru v neolitu a eneolitu Moravy*,
Katedra archeologie, Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové 2016

Bc. Dominika Černá zpracovala v diplomové práci téma, které je z pohledu studia neolitu a eneolitu nejen zajímavé, ale také potřebné. Ozdoby jako takové odrážejí nejenom estetické cítění jejich nositelů, ale také jejich předpokládaný společenský status.

Diplomandka rozdělila diplomovou práci do logických sledů. *Seznam zkratek* se nachází v kapitole 1. (str. 1). *Kapitola 2. Úvod* (str. 2) zahrnuje cíle práce a pracovní metody. Posluchačka zařadila před pojednání o ozdobách z neolitu a eneolitu Moravy *kapitolu 3.* (str. 4-9) obsahující stručný popis období mladší a pozdní doby kamenné včetně dějin výzkumů a pohřebního ritu (protože v hrobech se nachází nejvíce ozdob) jako vstup do tématu. Následuje krátké pokračování v kapitole 4. (str. 10-11) o neolitickém a eneolitickém osídlení Moravy. V následujících částech se již nachází jádro diplomové práce se zpracováním neolitických a eneolitických ozdob. *Kapitola 5.* zahrnuje *podkapitoly 5.1.1-5.1.8* s pojednáním o surovinách používaných k zhotovení ozdob (str. 12-33). Diplomandka zahrnula technologické kroky zpracování těchto surovin do *podkapitol 5.2-5.3* (str. 34-41). *Kapitola 6.* (str. 42-47) obsahuje text o typech ozdob v neolitu a eneolitu. *Katalog nálezů ozdob datovaných do neolitu a eneolitu na Moravě* je v kapitole 7. (str. 51-84). *Rozbor nálezů ozdob* je uveden v kapitole 8. (str. 85-87). Studentka zapracovala dosažené výsledky do *kapitoly 9., Závěru diplomové práce* (str. 88-91).

Diplomová práce obsahuje celkem stran 91 stran a soupis literatury. Práci doplňují přílohy zahrnující obsáhlé tabulky se soupisem jednotlivých druhů ozdob z moravských lokalit (tab. 1), a s materiálovým složením těchto druhů ozdob (tab. 2). Studentka dále zpracovala 13 mapových podkladů (č. 11.4 – 11.16) a grafy (č. 1-6) s výsledky statistického zpracování četnosti výskytu podle jednotlivých druhů ozdob, jejich místa nálezů a materiálového složení, jednak v neolitu a jednak v eneolitu. Počet 108 literárních titulů dokládá, že studentka získala velmi dobrý přehled o studované problematice. Soupis nálezů

Katalogu v počtu 33 stran (str. 51-84) doporučuji uznat jako autorský text, protože je dílem D. Černé.

Studentka zpracovala úvodní kapitoly zabývající se základními rysy neolitu a eneolitu. Připojila také části o pohřebním ritu. Tyto části práce sice tvoří úvod k nálezům ozdob, zejména těch z hrobů, ale jsou poněkud obecnější. D. Černá uvedla v další části výčet druhů použitých surovin, jako horniny a minerály (mramor, serpentinit, vápenec, slínovec, grafit, vltavín, břidlice, krevel nebo mastek), hlína, lastury a ulity, kost (kančí kly, grandle), paroh a v poslední řadě také jantar. Pokračovala souhrnem technologie zpracování těchto surovin.

D. Černá věnovala velký důraz na kapitolu 7 *Katalog nálezů*, která tvoří zajisté velmi důležitou část práce. Statisticky vyhodnotila počty jednotlivých typů ozdob, což ji napomohlo formulovat závěry diplomové práce.

Posluchačka důkladně zpracovala *kapitolu 9 Závěr* (str. 88-91). Je to dokladem toho, že nejen podchytila nálezy ozdob z uvedených materiálových skupin, ale že také vyvodila jejich poslání. Diplomová práce je přínosná. Na základě početně zpracovaných údajů vyplývá, že pro neolit byly nejčastěji používány lastury spondylu nebo vápenec/mramor a v eneolitu perleť, kost a jantar.

Vedle těchto kladných stránek diplomové práce vzpomenu i nedostatky. V obsahu se uvádí jako název kapitoly pouze 7 *Katalog nálezů*, což je postačující (nikoliv ještě s výčtem jednotlivých lokalit jako podkapitol).

Diplomandka měla zpracovat úvodní kapitoly s charakteristikou neolitu a eneolitu jako období s výskytem sledovaných ozdob stručněji pouze jako uvedení do problematiky. Doporučen byl poněkud podrobnější popis pohřebiště kultury s lineární keramikou ve Vedrovicích jako nálezového prostředí, kde se našla velká kolekce ozdob ze spondylu a z vápence/mramoru apod.

V případě šperku jsem doporučoval upřesnit jeho typologii na základě soupisu moravských nálezů, například u spondylového šperku nebo u korálů z vápence/mramoru: 1. medailon“ (terčovitá ozdoba), 2. dvoukřídlá opasková zápona, 3. náramek, 4. závěsek, 4.1 terčovitý závěsek, 4.2 oválný závěsek, 4.3 válcovitý závěsek, 4.4a obloukovitý závěsek, 4.4b lunicovitý závěsek, 4.5 trojúhelníkovitý závěsek, 4.6 čtyřúhelníkovitý závěsek, 4.7 tyčinkovitý závěsek, 4.8 zalomený závěsek, 4.9 kapkovitý závěsek, 5 korál (perla), 5.1 válcovitý korál,

5.1a kratší válcovitý korál, 5.1b delší válcovitý korál, 5.2 kónický korál, 5.3 dvojkónický korál, 5.4 soudkovitý korál apod.

Pozornosti diplomandky unikly hliněné korále, které jsou časté na sídlištích s moravskou malovanou keramikou MMK/MOG. Vyskytují se zde další typy, jako oválné, zahroceně oválné, bochánkovité aj. Pocházejí například ze sídlišť Střelice-Bukovina (Vildomec 1928-1929, 22), Dukovany-Pařeží (Podborský 1970, 257, 266, Tab. XVI: 13 aj.), nebo z Těšetic-Kyjovic (Podborský – Vildomec 1972, Tab. XIX: 2 ad.).

Část závěru o mužských hrobech s bohatou výbavou v podobě kopytovitých klínů, hrotů šípů, retušovaných nástrojů, nebo mísovitých nádob z pohřebiště u Vedrovic (str. 90-91) souvisí s tématem již volně.

Uvedené skutečnosti poněkud snižují úroveň diplomové práce podchycující obsáhlé téma.

Diplomandka napsala práci po jazykové stránce odpovídajícím způsobem. Vyskytly se také některé chyby. Většinou mají ráz překlepů. Například značka pro procenta se odděluje mezerou od číselného údaje, shledal jsem nedostatky v interpunkci, ... bohatě vybavení/ý hrob (str. 91); ... takovým to/takovýmto atd.

Závěrem uvádím, že Bc. Dominika Černá zodpovědně zpracovala zadané, opět náročné téma a odevzdala diplomovou práci splňující na ni kladené požadavky. Vyskytují se však v ní dílčí nedostatky. Hodnotím ji proto v rozmezí stupňů **C-D**.

doc. PhDr. Jaromír Kovárník, CSc.
vedoucí diplomové práce

V Hradci Králové 18. 5. 2016